

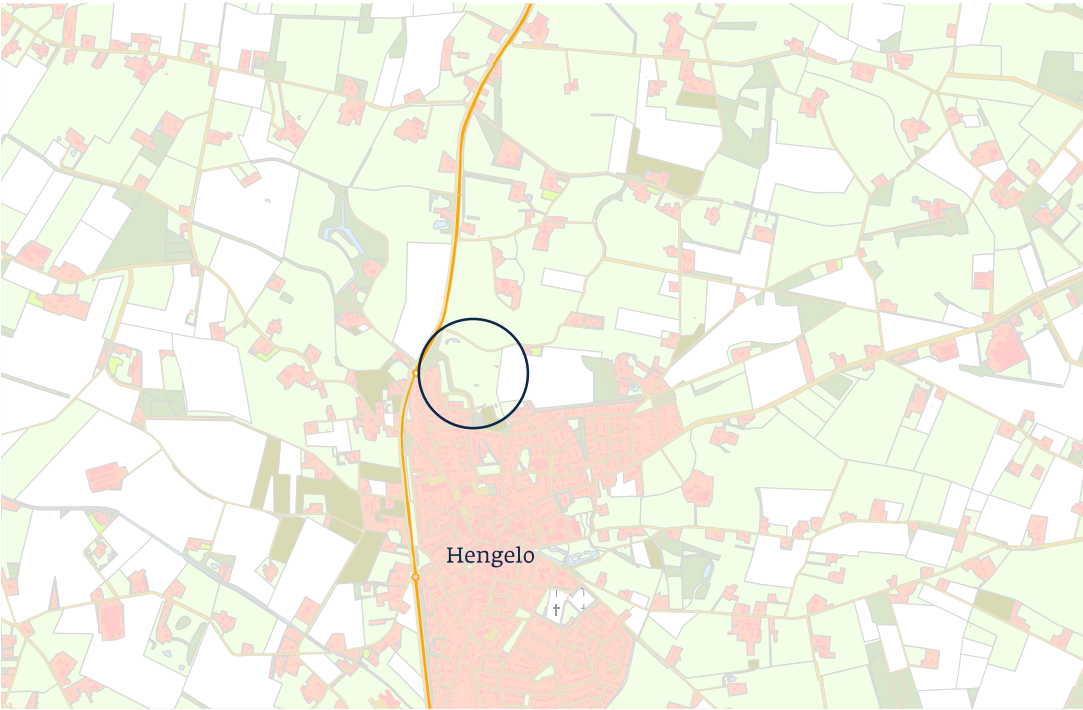
NL Solarpark de Kwekerij

Uitbreiding dorpskern met een landschappelijk en toegankelijk zonnepark aan de noordrand van Hengelo (Gld)

Situatie

Het dorp Hengelo (Gld) is gelegen te midden van het voor de Achterhoek typische kleinschalige coulisselandschap. Stromende beekjes doorkruisen een lappendeken van akkers die worden omgeven door houtwallen en stukjes bos. Her en der zijn dorpen, kastelen en buurtschappen ingepast in dit verband. Hengelo is het bestuurlijk centrum van de gemeente Bronckhorst. Het is een plezierig woondorp met voldoende voorzieningen en bescheiden bedrijvigheid. Het nieuwe gemeentehuis in Hengelo, ontwikkeld volgens de principes van het passieve bouwen, was bij de oplevering in 2010 het duurzaamste gemeentehuis van Nederland. Direct aan de noordelijke rand van de bebouwing is een uniek energietransitieproject gerealiseerd. NL Solarpark de Kwekerij ligt in het gebied dat loopt van de Hiddinkdijk aan de noordkant tot De Heurne aan de zuidkant, het Vordens voetpad aan de oostkant en nieuwbouwwijk De Kwekerij aan de westkant. De ingang is aan de Stekweg.

Stijlelementen

Vorm en functie

Direct aan de bebouwingsgrens van Hengelo (Gld) is een zonnepark ontstaan dat –uitgaande van het bestaande landschap – nieuwe elementen toevoegt. Naast een installatie voor de opwekking van groene stroom is tevens een park gecreëerd waar andere functies worden bediend op het vlak van natuur, recreatie en educatie.

Uitstraling

De Achterhoek staat internationaal op de kaart. In Hengelo (Gld) is namelijk een uniek solarpark gerealiseerd; 7.000 zonnepanelen (voor ruim 500 huishoudens) in een landschappelijk en openbaar toegankelijk park. Landschappelijk uitgangspunt voor NL Solarpark de Kwekerij is de inpassing van het project binnen de bestaande structuren, patronen en aanwezige elementen. De bomen rondom het terrein, de structuren van de voormalige kwekerij en het natuurlijke hoogteverschil binnen het terrein zijn waar mogelijk gehandhaafd.

Allure

Op één en dezelfde plaats wordt groene stroom opgewekt, natuur ontwikkeld en bestaat veel ruimte voor educatie en recreatie. Het combineren van deze verschillende functies, waarbij extra aandacht is uitgegaan naar integrale duurzaamheid, maakt de Kwekerij een blauwdruk van het ‘energielandschap’ van de toekomst. Er zijn wadi’s, nestkasten, insectenhôtels en speelplekken gerealiseerd. Daarnaast verzorgt een kleine schaapskudde de begrazing. Zo’n combinatie van functies is uniek en richtinggevend!

Verhalend

De geschiedenis van NL Solarpark de Kwekerij begint in 2012 met de ‘duurzame-energie-tuin’ op de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade in Venlo. De tuin, ontworpen door landschapontwerper Nico Wissing, bevatte veel duurzame energiecomponenten, waaronder een zonne-energieboom en een tuinhuis met zonnepanelen op het dak. In Hengelo (Gld) waren op dat moment nog gronden beschikbaar, omdat een uitbreidingsplan met 250 nieuwbouwwoningen destijds was afgeblazen. Zo ontstond het idee om op deze gronden een zonne-energiepark in de stijl van de tuin op de Floriade te ontwikkelen.

Houding

Onder de vlag van Gemeenten4GlobalGoals, een initiatief van SDG Nederland (Sustainable Development Goals, duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties), ijvert gemeente Bronckhorst voor een duurzame wereld. Het solarpark geeft daar invulling aan. Duurzaamheid wordt volgens de NL Greenlabel-methode integraal als een vorm van rentmeesterschap beschouwd. Niet alleen energie, maar ook aspecten als biodiversiteit, producten, materialen, de menselijke maat en landschappelijke inpassing worden volgens deze benadering meegewogen. Zodoende ontving het park een NL Greenlabel Gebiedslabel A – de hoogst mogelijke score. Gebleken is dat een dergelijk project gebaat is bij een doorleefd enthousiasme van de initiatiefnemers.

Aanpak

De totstandkoming is een intensief en innovatief proces geweest van intentie-, samenwerkings- en ontwikkelovereenkomsten, inclusief vergunning- en subsidieverlening. In de loop van het proces zijn de zon- en groenactiviteiten juridisch gesplitst. Vanaf het prilleste begin zijn omwonenden bij het ontwikkelen van het park betrokken. Mede dankzij deze aanpak is er geen enkel zienswijze tijdens de omgevingsvergunningprocedure binnengekomen. Een participatieve benadering voorkomt dus niet alleen langdurige en kostbare procedures, maar draagt ook bij aan het verantwoordelijkheidsgevoel van gebruikers en omwonenden van het park. Om dit bijzondere park de komende jaren te onderhouden is Stichting Solarlandschapspark de Kwekerij opgericht. Naast het onderhoud zorgt de stichting voor verdere aankleding van het park. Ook biedt de stichting rondleidingen, lezingen en voorlichting over duurzaamheid.

Anders gebruiken, nieuw besef

Er is sprake van een transformatie van een voormalige vervallen kwekerij aan rand van het dorp in een park dat richtinggevend is voor een energietransitie op menselijke maat. De meervoudige waardecreatie staat centraal: het opwekken van groene stroom is ingepast in het bestaande landschap waardoor deze waarden worden versterkt. Als de zonnepanelen in de toekomst worden verwijderd, blijft een prachtig volgroeid park over waar andere functies als waterretentie, recreatie en versterking van de biodiversiteit voortbestaan. Bovendien is de Kwekerij het bewijs dat zonneparken geen hermetisch afgesloten plekken hoeven zijn, maar juist een uitnodiging vormen voor omwonenden om elkaar te ontmoeten.

De mondiale opgave van energietransitie begint lokaal. Steeds vaker zal energie lokaal worden opgewekt. De randzones van dorpen en steden komen daar voor in aanmerking. De weerstand tegen solarparken op industriële schaal is begrijpelijk. NL Solarpark de Kwekerij is een blauwdruk van een project in het kader van de energietransitie waar deze nieuwe energievorm wel wordt gedragen door de omgeving. Dit is het geval omdat winst-maximalisatie niet centraal stond, maar juist de meervoudige waardecreatie in samenspraak met de buurt. Daarmee is de discussie over de landschappelijke inpassing van solarparken niet beslecht, maar het biedt wel een frisse benadering waar beleidsmakers en projectontwikkelaars niet meer omheen kunnen.

Overzicht

Naam van gebied of project
NL Solarpark de Kwekerij
Ligging
Gemeente Bronckhorst, grenzend aan de noordrand van Hengelo (Gld)
De transformatie
Uitbreiding dorpskern met een landschappelijk zonnepark
Tijdsperiode
Vanaf 2012, realisatie in 2016
Initiatiefnemer(s)
Gemeente Bronckhorst, Ton Koenders, NL Greenlabel, NL Solarpark de Kwekerij B.V.
Betrokken partner(s)
Stichting Solarlandschapspark de Kwekerij, omwonenden van het solarpark, Provincie Gelderland, Willem-Bernard Investeringsmaatschappij, energieleverancier Qurrent
Installatie
Zonnepanelen van Solarworld, omvormers van SolarEdge en onderstellen van Schletter
Realisatie
De bouwwerkzaamheden door B&W energy, parkgedeelte door Dusseldorp Infra en GreenM2 hoveniers
Bijzondere kwaliteiten
• Grootschalige energieopwekking ingepast in bestaand landschap • Integrale duurzaamheid en meervoudige waardecreatie • Versterking biodiversiteit • Inrichting in samenspraak met omwonenden • Park overdag toegankelijk voor bezoekers • Mogelijkheid voor omwonenden om duurzame energie af te nemen voor eigen gebruik • NL Greenlabel Gebiedslabel A door onafhankelijke ingenieursbureaus beoordeeld • Ruimte voor bijeenkomsten, evenementen en vergaderingen
Toekomst
NL Solarpark de Kwekerij hoopt als voorbeeld te fungeren voor toekomstige solarparken. Uitdaging is om deze solarparken dusdanig in te richten dat zij ook bijdragen aan een gezonde leefomgeving en bewustwording bij gebruikers en omwonenden.
Tip voor bezoek
Tussen 08:00 uur en 19:00 uur is het park vrij toegankelijk voor het publiek. Buurtbewoners openen en sluiten het park.

